

МЕТОДИ КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ЗАПАЛЕННІ ЛИЦЬОВОГО НЕРВУ

Кіреєв І.В.¹, Жаботинська Н.В.¹, Цеменко К.В.¹,
Бакуменко М.Г.², Кніженко І.Б.²,

Гарбуз Н.В.², Пугачова М.В.², Кладько Е.А.²

Національний фармацевтичний університет¹, м. Харків, Україна

Комунальне некомерційне підприємство

«Міська студентська лікарня»

Харківської міської Ради², м. Харків, Україна

Неврити – це захворювання периферичних нервів, що виникають у результаті травматичного пошкодження, вірусних захворювань, запальних процесів, авітамінозу (нестача вітамінів групи В), інтоксикації (алкогольна, свинцева) і порушень обміну речовин (цукровий діабет). Найчастіше у практиці лікаря-невропатолога трапляються неврити лицьового нерву.

У 75% випадків відбувається повне одужання, але при тривалості захворювання більше 3-х місяців повне відновлення нерву зустрічається значно рідше. Рецидивуючі неврити мають сприятливий прогноз, але кожен наступний рецидив протікає більш важко та тривало. До того ж, косметичний дефект, який виникає при цьому захворюванні, особливо при недостатньому відновленні функції мімічної мускулатури, приносить хворим страждання та переживання. Тим часом питання лікування периферичних паралічів лицьового нерву вирішені далеко неповністю.

Завданнями комплексного відновного лікування при невритах лицьового нерву є стимуляція регенерації та розгальмовування пригнічених ділянок нерву, покращення кровопостачання та трофічних процесів в осередку ураження, з метою профілактики утворень зрощень і рубцьових змін, зміцнення паретичних м'язів та зв'язкового апарату, профілактика контрактур та тугорухливості суглоба, відновлення працездатності шляхом нормалізації рухових функцій та розвитку компенсаторних пристосувань. Методика та характер реабілітаційних заходів визначається обсягом рухових розладів, їх локалізацією і стадією захворювання.

Складання грамотної та професійної програми фізичної реабілітації, до складу якої зокрема входить лікування положенням, лікувальна фізкультура (ЛФК) та масаж, для хворих на неврит лицьового нерву є однією з ключових частин лікувальної програми. Реабілітацію починають у ранньому періоді (на 1-10й день хвороби).

Лікування положенням включає наступні рекомендації: 1) спати на боці (на стороні ураження); 2) протягом 10-15 хв. 3-4 рази на день сидіти, схиливши голову у бік ураження, підтримуючи її тильною стороною кисті (спираючись на лікоть); підв'язувати хустку, підтягаючи м'язи зі здорового

боку на бік ураження (знизу вгору), прагнучі при цьому відновити симетрію обличчя.

Для усунення асиметрії обличчя проводять лейкопластирне натягнення міцною фіксацією іншого вільного кінця пластиру до спеціального шолома-маски, що виготовляється індивідуально для кожного хворого. Лейкопластирне натягнення у першу добу проводять дрібно – по 30-60 хв. 2-3 рази на день, переважно під час активних мімічних дій (при їжі, й розмові), потім збільшується до 2-3 годин на день.

Масаж починають з комірцевої ділянки та шиї, потім проводять масаж обличчя. Хворий сідає з дзеркалом у руках, а масажист розташовується навпроти хворого. Масажист обов'язково повинен бачити все обличчя пацієнта, а останній – виконувати рекомендовані під час процедури вправи, спостерігаючи за їх точністю за допомогою дзеркала. Прийоми масажу (погладжування, розтирання, легке розминання, вібрація) проводять за дуже щадною методикою. До спеціальних прийомів масажу належить метод «реєдукації» (позначення того чи іншого м'яза, групи м'язів). Технічно цей прийом виконується як поздовжнє розтирання та розминання черевця м'яза в різних його станах – розслабленому або з різним ступенем напруження. Струшування, дрібноточкова вібрація, короткочасне чутливе (на межі больового) притиснення теж належать до прийомів реєдукації. Ці рухи повторюють 1-2 рази з здорового боку обличчя, а потім одночасно й на ураженому (дуже обережно). У перші дні масаж триває 5-7 хв., потім збільшується до 15-17 хв.

Завданнями ЛФК є покращити кровообіг обличчя, особливо з боку ураження; відновити порушену функцію мімічних м'язів, запобігти розвитку контрактур та рухів співдружност; відновити правильну вимову. Основна увага приділяється м'язам здорового боку: дозоване напруження й розслабленню окремих м'язів або цілих м'язових груп, а також тих м'язових груп, що забезпечують певну міміку або беруть активну участь в артикуляції звуків і їх сполучень; мінімально помітне м'язове напруження м'язів, що оточують ротову щілину. Усі ці вправи для м'язів здорового боку мають попередній, тренувальний характер і спрямовані на підготовку до ефективних занять в основному періоді. Заняття ЛФК триває 10-12 хв. 2 рази на день. В основному періоді (з 10-12 дня від початку захворювання до 2-3 місяців) починається, як правило, спонтанне відновлення функції м'язів, а також проводять активну комплексну реабілітацію.

Систематичне та комплексне застосування лікування положенням, масажу та ЛФК набагато підвищує ефективність медикаментозних лікувальних засобів, зменшує термін лікування, скорочує розрив між клінічним і функціональним одужанням.